

Petter Eiring

Stadsantikvarie och arkitekt

Motion från Jesper Sahlén (V) och Helena Falk (V) "Värna det byggda kulturarvet"

Förslag till beslut

Byggnadsnämnden beslutar

att yttra sig i enlighet med stadsbyggnadskontorets
tjänsteskrivelse

Sammanfattning

Vänsterpartiet hävdar att det är orimligt att en kommun av Lunds storlek och historia inte håller sig med minst en fulltids bebyggelseantikvarie. Vänsterpartiet vill återinrätta Bevaringskommittén, inrätta minst en fulltidstjänst inom kommunen som bebyggelseantikvarie, uppdatera Bevaringsprogrammet samt tillföra medel så att kommunen kan hålla en aktiv rådgivningsservice för medborgarna samt uppfylla sitt tillsynsansvar vad gäller det byggda kulturarvet.

Stadsbyggnadskontoret instämmer i stort sett med motionens innehåll. Vi behöver arbeta mer med kulturmiljön som en framgångsfaktor och resurs för en positiv utveckling av Lunds kommun, vi behöver utveckla och uppdatera våra kunskapsunderlag och skydda mer av den värdefulla bebyggelsen i detaljplaner. Vi behöver arbeta mer med spridning av kunskap och engagemang. Sammantaget konstateras att behovet av antikvarisk sakkunskap i dagsläget är betydligt större än resurserna.

Underlag för beslutet

- Motion från Jesper Sahlén (V) och Helena Falk (V) "Värna det byggda kulturarvet"
- Stadsbyggnadskontorets tjänsteskrivelse 2021-05-28

2021-05-28

Diarienummer

BN 2021/0085

Ärendet

Bakgrund

Vänsterpartiet har för ett par år sedan lämnat in en motion med samma rubrik och liknande yrkanden. Den avslogs och Vänsterpartiet hävdar att situationen sedan dess förvärrats. Ett skönhetsråd har presenterats som ett alternativ till Bevaringskommittén. Rådet är ännu inte etablerat och skulle ändå inte kunna ersätta en Bevaringskommitté. Vänsterpartiet hävdar att det är orimligt att en kommun av Lunds storlek och historia inte håller sig med minst en fulltids bebyggelseantikvarie. Uppgifterna för en sådan är många. Lunds stadskärna utgör riksintresse för kulturmiljö. Förutom att uppdatera Bevaringsprogrammet har kommunen ett tillsynsansvar för kulturellt värdefull bebyggelse.

Vänsterpartiet föreslår kommunfullmäktige besluta

- Att återinrätta Bevaringskommittén
- Att inrätta minst en fulltidstjänst inom kommunen som bebyggelseantikvarie
- Att uppdatera Bevaringsprogrammet
- Att tillföra medel så att kommunen kan hålla en aktiv rådgivningsservice för medborgarna samt uppfylla sitt tillsynsansvar vad gäller det byggda kulturarvet

Föredragning

Kulturmiljöarbetet är en integrerad del av stadsbyggnadskontorets verksamhet, genom delaktighet i planering, bygglov, rådgivning och kunskapsinsamling. Kulturmiljöerna i Lunds kommun har stor komplexitet och variation. Riksintresset för kulturmiljö Lunds stadskärna (med flera) bör användas som en resurs, en kraft för att utveckla staden platsspecifikt och sofistikerat. Det finns ett starkt engagemang för Lunds kulturmiljöer och dessa kan användas som en ingång för medborgardialog. En utökad delaktighet ger förutsättningar för ökad social hållbarhet. Att vårda kulturarvet ger även förutsättningar att uppnå en klimat- och miljömässig hållbarhet i och med hushållning med naturresurser, cirkulär ekonomi och återbruk.

Kulturmiljöunderlagen bör uppdateras för att hålla dem aktuella och spegla HELA kommunen. Befintliga underlag med kulturhistoriska värderingar behöver även kommuniceras med medborgarna.

Rådgivning och riktlinjer för varsamma förhållningssätt vid ändring och underhåll efterfrågas och bör erbjudas medborgarna.

En framgångsfaktor är att kulturmiljön blir en angelägenhet för flera förvaltningar och att vi kontinuerligt arbetar förvaltningsgripande

2021-05-28

Diarienummer

BN 2021/0085

för att skapa samsyn om kulturmiljöns betydelse för Lunds attraktivitet. Nyttan med kulturmiljöerna måste förtydligas i fråga om livsmiljöerna och hållbarheten, för karaktären och som attraktion för boende och besökare. Exempelvis samverkan med Tekniska förvaltningen och Serviceförvaltningen vars verksamhet har en stor potential att lyfta fram Lunds kulturmiljöer som resurser i stadsutveckling. Lunds kommun är en stor fastighetsägare och hur det egna byggnadsbeståndet utvecklas påverkar kulturmiljön och kan inspirera andra fastighetsägare.

Stadsbyggnadskontoret har identifierat följande utvecklingsområden:

- Vi behöver arbeta med riksintresset för kulturmiljö som resurs för utveckling. Kulturmiljövärdena innehåller nycklarna till det som gör Lund unikt och inspirerande för besök och vistelse. En intern arbetsgrupp med resurser att koppla in experter och ta fram underlag, kan forma en serie workshops för politiker och tjänstemän med teman som fokuserar på tillgångar och utvecklingspotential. Verktyg kan vara analyser av stadsrum, färg, material, gröna miljöer och kartläggning av skydd och förändringstryck med konsekvensanalys som ger stöd för ställningstagande om utvecklingen framåt. Det kan ge underlag i form av en stärkt marknadsföring av stadskärnan som livsmiljö. Det kan ge resultat i form av planer för var vi kan bygga och var vi förordar strategiska restaureringar av kommunens egna fastighetsbestånd eller ändringar av byggnader för att förstärka kvaliteter. Eftersom hälften av stadskärnan är planlagd mellan perioden 1876 och 1950 saknas skydd för många av de fysiska värden i bebyggelsen som vi tar för givna och som bygger upp attraktionen. Vi behöver öka medvetenheten om värdena och hur sköra de kan vara.
- Vi har behov av att komplettera befintliga underlag för att täcka in de tätorter som saknar kulturmiljöunderlag. Underlaget behövs som stöd för planering och byggande och tydliggöra kulturmiljöerna som resurs i utvecklingen. Det finns även ett behov av att revidera de underlag som tagits fram tidigare, framför allt de båda "Lund utanför vallarna" för vilka fältarbetet har genomförts under 1980-talet och 1990-talets början, det vill säga för 25-30 år sedan. Riksantikvarieämbetet rekommenderar revidering av kunskapsunderlag efter 15-20 år. Med hänsyn till att underlag saknas i de tre större tätorterna Genarp, Södra Sandby och

2021-05-28

Diarienummer

BN 2021/0085

Torna Hällestad föreslås att framtagandet av underlag för dessa orter prioriteras.

- Underlag kan även utföras tematiskt och fokusera på helheter och miljöer snarare än objekt, t ex centrumanläggningar, skolmiljöer och studentbostadsområden.
- Detaljplaner behöver upprättas för flera av kommunens värdefulla kulturmiljöer. Kraft behöver även läggas på att uppmärksamma boende och fastighetsägare om kulturmiljövärdena. Till detta behövs även råd- och riktlinjer som underlättar förvaltning och varsam ändring, exempelvis Sankt Larsområdet. Lund Centralstation, landets äldsta järnvägsstation från 1856, ligger utanför detaljplan. Det finns flera så kallade saneringsplaner vars innehåll direkt motverkar vård av vårt kulturarv. En prioriteringsplan bör upprättas över vilka detaljplaner som ska upprättas för att tillvarata kulturmiljön. Ett tidigare uppsatt mål om två bevaringsinriktade detaljplaner per år bör följas.
- Råd och anvisningar med praktiska tips på ändring och underhåll till privatpersoner bör tas fram.

I dagsläget räcker nuvarande halvtidsanställning till att i begränsad omfattning medverka i plan- och bygglovsärenden och andra utredningsarbeten samt rådgivning till allmänheten. I mer omfattande ärenden räcker inte halvtidstjänsten till, t ex i detaljplaner med stor mängd kulturhistoriska värden, i översiktsplaner och i infrastrukturprojekt, där antikvariska underlag behöver tas fram på konsultbasis. Det som inte heller hinns med är att arbeta mer proaktivt med uppdatering av Bevaringsprogrammet, framtagande av råd och anvisningar, intern fortbildning inom organisationen, stöd till andra förvaltningar och utåtriktat arbete. Byggnadsnämndens tillsynsverksamhet har en stor ärendeskuld av vilken delar av den även berör kulturhistoriska värden, i form av förvanskade eller ovårdade byggnader.

Stadsbyggnadskontoret anser

- Att återinrättande av Bevaringskommittén kan vara ETT av flera olika sätt att öka det politiska engagemanget och intresset för kulturmiljöfrågor och förbättra förankringen av vägval och beslut.

2021-05-28

Diarienummer

BN 2021/0085

- Att inrätta minst en fulltidstjänst inom kommunen som bebyggelseantikvarie är vällovt. Det behöver dock vägas mot andra delar av förvaltningens verksamhet.
- Att uppdatera Bevaringsprogrammet behövs både på kort och lång sikt. Det bör vara en ständigt pågående process och inte göras som engångsinsatser med alltför långa intervall.
- Att medel bör tillföras så att kommunen kan hålla en aktiv rådgivningsservice för medborgarna samt uppfylla sitt tillsynsansvar vad gäller det byggda kulturarvet. Det behöver dock vägas mot andra delar av förvaltningens verksamhet.

Beredning

Ärendet har beretts inom stadsbyggnadskontoret.

Barnets bästa

Det byggda kulturarvet är inte enbart en angelägenhet för nutidens vuxna medborgare utan även för våra barn och framtida generationer.

Ekonomiska konsekvenser

Att hålla sig med tillräckliga resurser för att upprätthålla och vidareutveckla den bebyggelseantikvariska verksamheten innebär kostnader antingen genom tillförda eller omfördelade resurser.

Malin Sjögren
Stadsarkitekt

Petter Eiring
Stadsantikvarie och arkitekt

Beslutet skickas till

För verkställighet eller motsvarande åtgärd:
Kommunstyrelsen